

**/pas/
o societate unită pentru o viață decentă**

**ПРОГРАМА НА ПОЛИТИЧЕСКА ПАРТИЯ
„ПАРТИЯ НА ДЕЙСТВИЕТО И СОЛИДАРНОСТТА”
(ПДС)**

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

Съдържание:

БАЛАНСИРАНА И ПОДЧИНЕНА НА ЗАКОНА ПОЛИТИЧЕСКА СИСТЕМА

5

БОРБА СРЕЩУ КОРУПЦИЯТА

6

НЕЗАВИСИМО ПРАВОСЪДИЕ

7

СИЛНА ИКОНОМИКА, ОСНОВАНА НА ЗДРАВА ИНИЦИАТИВА

9

ЕФЕКТИВНА ДЪРЖАВНА АДМИНИСТРАЦИЯ

11

КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ

13

УТВЪРДЕНИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ

15

ТЕРИТОРИАЛНА РЕИНТЕГРАЦИЯ НА ДЪРЖАВАТА

15

ИНТЕНЗИВНО ЗЕМЕДЕЛИЕ И ПОСТОЯННО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

16

ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

18

КАЧЕСТВЕНО И ДОСТЪПНО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

18

АДЕКВАТНА СОЦИАЛНА ЗАЩИТА

20

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

ПОСЛЕДОВАТЕЛНА ВЪНШНА ПОЛИТИКА

21

АКТИВНА ДИАСПОРА, УЧАСТВАЩА В РАЗВИТИЕТО НА РЕПУБЛИКА МОЛДОВА

22

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

Предисловие

Вече дълго време, ние живеем в една система, изградена от сегашната политическа класа, която не поощрява честните, тези, които работят, и не помага на тези, които се нуждаят от помощ. Тази система е предназначена да служи на интересите на определени хора в ущърб на общото благо.

Нашето общество страда от огромното отдалечаване между държавата и нейните граждани, поради липса на взаимно доверие, което възникна в резултат на корупцията, вкоренена на всички нива, заради бюрокрацията, която вместо да решава проблемите на гражданите, създава повече пречки поради фаворизиране. Те унищожават всяка следа на меритокрацията и адекватна оценка на способностите. Стимулирани са не най-добрите, а най-послушните и по-приближените. Ефектите на тези практики, виждаме около нас. Чувстваме какво означават: увеличаване на бедността и неравенството; липса на работни места; несигурна бизнес-среда; монополизирани и контролирани икономика; неефективна образователна система; болно здравеопазване; отсъстваща социална защита. От друга страна, тези, които са лоялни към системата, се чувстват сигурни в условията на безвластие и пълно неуважение към закона.

Въпреки че причините за ситуацията, в която се оказахме са разнообразни, очевидно е, че някои властимащи политици през всичките тези години, както чрез свои леви или десни представители, удариха по развитието на тази страна поради некомпетентност, демагогия, малодушие и, разбира се, поради колосална корупция и кражба на обществени средства. Тази политическа класа не разполага с визия, нито смелост и никога не е имала интерес да изгради обединено общество.

Молдовското общество е изключително поляризирано по етнически и политически критерии, което генерира недоверие и безпокойство сред гражданите. Трябва да признаем, че тази криза се задълбочи и от подъл, агресивен и коварен, често далеч отвъд границите на здравия разум и уважение, политически дискурс.

По този начин, социалната хармония, толкова важна за просперитета на обществото бе силно засегната, правейки невъзможно осъществяването на колективни решения. Сегашното правителство, повече от другите, които се изредиха

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

във властта, е виновно за множество престъпления: подкопава напредъка на тази общност и краде шанса за по-добър живот за милиони хора.

ПДС е партия, която стои на политическа позиция - център-дясно, със либерално-социална ориентация, провъзгласяваща върховната ценност на индивидуалните права и свободи. Ние споделяме вярата в свободния пазар и регулаторния капацитет на частната инициатива, като предпоставка за благосъстоянието и социалната хармония, но считаме, че изравняването на възможности не може да се гарантира без колективна енергична намеса, особено от страна на държавата. Тя трябва да поеме върху себе си задачата за частично преразпределение на стоки за социално уязвимите слоеве, за да се създаде баланс в обществото. Крайностите на богатството и бедността заплашват свободата, защото водят до злоупотреба с власт и създаването на олигархични режими. Социалният либерализъм смята, че политическата свобода може да бъде постигната само чрез активно и пряко участие на гражданите в обществения живот.

Партията Действие и Солидарност счита, че тази система може да се промени в относително кратък период от време, чрез истински реформи във всички сектори, насърчавани и прилагани от компетентни и коректни хора. Тази промяна не може да се направи без върховенството на закона и без справедлива съдебна система, която ще гарантира защитата и безопасността на гражданите и ще унищожи интересите, олигархията и клептокрацията - тази цел е отправна точка за реализирането на нашата визия.

Ние ще се борим с корупцията, засягаща всички аспекти на всекидневния живот на гражданите. Ще насърчаваме компетентните хора на ключови позиции и ще премахнем политическата намеса в стратегическите институции, чиято задача е да се борят с корупцията, а не да я защитават.

Ние ще гарантираме справедливо правосъдие, превръщайки го от място, където по определен начин се уреждат сметки, от които печелят най-силните, най-богатите и добре поставени хора, в институция, която винаги ще е на страната на справедливостта.

Ние ще възстановим доверието на хората в държавните институции, показвайки, че положителната промяна е възможна стъпка по стъпка, чрез непрекъснати усилия. Времето на тези стъпки вече дойде, тук и сега, а не след десетилетия. Чрез конкретни

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

действия, ние ще работим заедно за решаване на проблемите, като се започне от най-насъщните за всеки редови член на обществото и се достигне до най-сложните в национален мащаб. Само тогава ние ще дадем на хората увереност, че утре ще бъде по-добре от днес. Само тогава ние ще се превърнем в единно и проспериращо общество. Само тогава, ние, всички граждани на тази страна, ще живеем достойно. Това е живот, който ние напълно заслужаваме.

БАЛАНСИРАНА И ПОДЧИНЕНА НА ЗАКОНА ПОЛИТИЧЕСКА СИСТЕМА

След като националната политическа система е подчинена почти изцяло на контрола на олигархичните елементи, най-голямата опасност за Република Молдова е да се дискредитира самата идея за демокрация, демократични институции и икономическо развитие на базата на един демократичен, политически режим.

За дългосрочно развитие, страната се нуждае от: политическа система отново контролирана от хората чрез свободни и честни избори; балансирана система, която да гарантира прозрачно и ефективно управление на обществените процеси и ще извлече ползи от равновесието между различните нива на власта. Друг много важен аспект: политическата система трябва да бъде по-неподатлива на икономически интереси.

- Ние ще осигурим реална прозрачност във финансовата система и договорите за обществени поръчки. Ние ще изискваме публикуване на всички търговски договори в областта на обществените поръчки, включително и на тези, които вече са изпълнени или са в процес на изпълнение.
- Ние ще забраним всички съмнителни дружества (офшорни компании), които не разкриват истинските си собственици, да участват в обществените поръчки по приватизация, да влизат във владение на акции на финансовите институции, да управляват медии.
- Ние ще гарантираме назначаването на лица на длъжности в обществени структури, ръководители на държавни институции и държавни предприятия, въз основа на открити и честни конкурси.
- Ние ще премахнем правните пречки в начина на регистрация на политически партии.
- Ние ще въведем електронно гласуване и на разстояние за всички граждани.

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

- Ние ще осигурим строго наблюдение на изпълнението на финансирането на политическите партии и предизборните кампании.
- Ние ще намалим размера на разходите, разрешени от закона за финансиране на партиите по време на избори.
- Ние ще гарантираме деполитизиране на Централната избирателна комисия.

БОРБА СРЕЩУ КОРУПЦИЯТА

Корупцията е рак, който унищожава всичко здраво в нашето общество, тя има опасни последици за политическата, икономическата, социалната и националната ни сигурност. Голямата корупция донесе огромна вреда на демократичната система, засягайки особено съдебната система и дори институциите, които са длъжни да се борят с корупцията.

В икономическия сектор, корупцията означава нелоялна конкуренция, високи цени, лошо качество на стоки и услуги. Корупцията намалява бюджетните вноски и стимулира укриването на данъци. От социална гледна точка, корупцията е основната причина за бедността и тя е тази, която задълбочава пропастта между богати и бедни, неравномерното разпределение на богатството.

Корупцията прави институциите уязвими. Те вече не работят в полза на обществото, а отговарят на интересите на малки групи от хора. Корупцията е проблем и за регионалната, и за международната сигурност, тъй като се намалява имунитетът срещу заплахата от тероризъм и екстремизъм. Кражбата на един милиард евро и прането на пари, идващи от международни сектори на сивата икономика, са доказателство, че Молдова е заплаха за регионалната сигурност. Независимо от това, осъзнаването на опасността, която носи корупцията, може да накара обществото да се мобилизира и да поиска ужесточаване на борбата с нея.

- Ние ще разкрием измамните схеми и ще установим мрежи и физически лица, които са участвали в кражбата на милиарда. Ние ще върнем откраднатите пари, включително чрез търсене на международна помощ, и ще накажем всички, които са участвали в това престъпление.
- Ние ще променим законодателството с цел увеличаване на санкциите срещу тези, които са извършили или улеснили извършването на актове на корупция.

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

- Ние ще забраним приемането на работа на хора, които са били замесени в корупция и / или които са скрили информация за себе си.
- Ние ще поискаме „лустрация” на прокурорите, за да премахнем от системата всички, които са участвали или са премълчали корупционни актове. Прочистването на системата ще се основава на оценка, в която ще се включват международни експерти.
- Ние ще изменим законодателната рамка, за да се осигури ефективен и прозрачен процес на подбор, обучение, назначаване, повишение, оценка и дисциплинарна отговорност на прокурорите.
- Ние ще гарантираме независимост и ще помогнем за засилване на борбата с корупцията в прокуратура, за да се превърне тя в ефективен орган за борба с корупцията на високо ниво. Ние ще се стремим към обмяна на опит със сродни институции в други страни (например, НАЦ от Румъния) и ще осигуряваме нашите институции с достатъчни по количество и модерни средства за по-ефективна работа.
- Ние ще ликвидираме Националния център за борба с корупцията, и ще създадем на неговата база агенция за възстановяване на средства / нелегално присвоени , и ще я подчиним на Министерство на финансите. Разследването на корупцията в малки размери ще бъде делегирано на териториалните прокуратури.
- Ние ще премахнем политическата намеса в работата на Националната комисия по превенция и противодействие на корупцията. Ще установим процедура за назначаване на нейните членове, за да се гарантира тяхната независимост, местата в тази Комисия трябва да бъдат заети по заслуги чрез открит конкурс.
- Ние ще въведем система за деклариране на доходи и имущество, в която е невъзможно служителите на държавния сектор да скрият доходите и имуществото си чрез прехвърлянето им на името на роднини.
- Ние ще въведем и ще направим функционална гражданската конфискация на активи на длъжностни лица, които не могат да обяснят доходите си, получени незаконно, и ще забраним със закон, на последните да работят в държавния сектор.
- Ние ще насърчаваме приоритетни проверки от Националната комисия по превенция и противодействие на корупцията на имуществото на всички прокурори и съдии и ще настояваме за премахване от системата на тези, които не могат да докажат произхода на своите доходи.

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

НЕЗАВИСИМО ПРАВОСЪДИЕ

Правосъдието играе съществено значение за реабилитацията и правилното функциониране на всички държавни институции, за насърчването на икономическите дейности, но най-вече, за гарантирането на правата на гражданите и тяхното предпазване от злоупотреби и измами. Липсата на правосъдие правилно се счита основна пречка за развитието на Република Молдова. Плахите усилия за реформа в една или друга област, са застрашени от действията на съдиите, които прилагат закона по собствена воля в интерес на частни лица за сметка на общественото благо. Повечето шокиращи корупционни схеми в банковата система и не само, са възможни само с участието на съдилищата. От друга страна, политиците са успели да насърчат към ръководни длъжности служители, опетнили своята честност чрез връзките им със съмнителни хора. Тези политици се стремят да подчинят на собствените си интереси и правоприлагането в страната. „Козметичните“ промени през последните години показват, че реформите са повърхностни и не са в състояние да променят отношението на гражданите към правосъдието и най-вече към създалата се ситуация. Съдебната реформа трябва да стане реалност, а не декларация и, трябва да се гарантира като такава нейната независимост. Борбата срещу корупцията е практически невъзможна без професионална и независима съдебна система, свободна от влиянието на политиката. Възтържествуването на справедливостта няма да бъде възможно без реални мерки за борба с корупцията.

- Ние ще насърчаваме „лустрацията“ на съдиите, чрез окончателно изключване от системата от тези, които са участвали в райдерските атаки върху банковия сектор, в прането на милиарди, в незаконите схеми и заеми, на всички тези, които са предприели незаконни действия.
- Ние ще премахнем политическото влияние върху Висшия съвет на магистратурата (ВСМ) чрез увеличаване на делегираните членове в съдебната власт. Ще насърчаваме назначаването в състава на ВСМ на представители на гражданското общество от различни институции чрез честни и открити конкурси.

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

- Ние ще осигурим надеждна система за проверка на всички кандидати за съдии, за да се гарантира назначаването на най-добрите, които нямат проблеми със закона.
- Ние ще улесним системата за дисциплинарно наказание на съдиите. Ще увеличим ролята и ще гарантираме независимостта на Съдебния инспекторат в състава на ВСМ.
- Ние ще променим системата за оценка на работата на съдиите чрез увеличаване на нейната обективност, включително чрез привличане на международни експерти.
- Ние ще преразгледаме ролята на ВСМ като го трансформираме в институция, която да гарантира, на първо място, последователност на съдебната практика.
- Ние ще осигурим в рамките на ВСМ работата на мисия от чужди съдии, която ще способства за повишаването на професионализма.
- Ние ще направим преглед на програмите за обучение на Националния институт на правосъдието, за да се осигури високо ниво на професионална подготовка на кандидатите за съдии, прокурори и следователи.
- Ние ще създадем независими инструменти за редовна оценка на базата на примерния Механизъм за сътрудничество и проверка на Европейския съюз, установен в Румъния и България през 2007 година.

СИЛНА ИКОНОМИКА, ОСНОВАНА НА ЗДРАВА ИНИЦИАТИВА

Условия за развитие на бизнеса

За молдовските граждани, икономическото благосъстояние, преди всичко, означава работни места . Една икономика може да осигури добре платени работни места, само ако частната инициатива се подкрепя и на нея не пречат държавните институции. Един предприемач, който поставя началото на бизнес се сблъсква в момента на всяка стъпка с бариери, а не с поддръжка и възможности. Сегашната система за „контрол на държавните институции” е изживяла себе си. Тя е неподходяща и често се различава от основните обществени интереси. Освен, че разчита на пресинг, тя е уязвима към политическо влияние. Ние ще реформираме тези институции така, че да бъдат в състояние да наложат универсална и

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

равноправна търговия и данъчно законодателство, а предприемачите да престанат да гледат на държавата като на хищник, който трябва да се избегне на всяка цена.

- Ние ще превърнем контролните органи в безпристрастни, ефективни, прозрачни, свободни от конфликти на интереси структури, отворени за обществен надзор.
- Ние ще променим базата на данъчното управление, за да се гарантира, както пълното събиране на данъците, така и подобряването на инвестиционния климат. Следвайки примера на други страни, ще обединим митниците и данъчните инспекторати и ще извършваме приемането на работа в тези органи чрез открит конкурс.
- Ние ще ликвидираме икономическата полиция и други ненужни институции за контрол. Ние ще намалим броя на проверките чрез въвеждане на прозрачна система въз основа на рискови фактори.
- Ние ще осигурим по-добро прогнозиране на бюджетните, данъчните и митническите политики, чрез въвеждане на максимална прозрачност и консултации с бизнеса.
- Високите цени, които продължават да се повишават, е друг сериозен проблем за гражданите. Както високите цени, така и, в много случаи, лошото качество на продуктите и услугите, изхождат от липсата на ефективна конкуренция между икономическите агенти. Прекомерната държавна намеса в икономиката, нерегламентираните монополи генерират голяма неефективност и корупция и задушават свободната конкуренция. Високите цени на енергията и телекомуникационните услуги са само няколко примера. Разходите по сделката, например, са само 21% от митническата стойност на внесените стоки, което показва една огромна пазарна концентрация (в сегмента транспорт и не само). Ние ще наложим строги и справедливи икономически правила в полза на гражданите и ще гарантираме спазването им. Тогава на пазара ще се появят повече икономически агенти, които ще се занимават с честна дейност. Чрез насърчаване на лоялната конкуренция ще се стабилизируют цените и ще се повиши качеството на всички продукти и услуги, като по този начин ще се допринесе за благосъстоянието на всички граждани.
- Ние ще премахнем държавните и частни монополи, образувани в стратегическите сектори на икономиката.
- Ние ще реформираме Съвета за конкуренция. Ще се въведе външно оценяване на неговите членове.
- Ние ще осигурим ясно разделение на обществени, държавни и частни икономически дейности.

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

- Ние ще идентифицираме механизмите за външна оценка на агенциите с регулаторна роля (енергетика, телекомуникации, транспорт и т.н.).
- Ние ще изискваме спазването на стандартите за качество и безопасност.
- Ние ще намалим драстично бюрокрацията във всички етапи на бизнеса: лансиране, разрешение, администрация, развитие, разширяване и ликвидация. Специално внимание ще бъде отделено на бизнес финансиите и маркетинг процедурите, свързани с продукти и услуги, които се намират както на вътрешни, така и на чуждестранни пазари.

Реконструкция на банковата система.

Банковата система е достигнала плачевно състояние заради корупцията и бездействието на правителството. Кризата в банковата система, причинена от кражбата на един милиард евро, дестабилизира цялата икономика. Създаде огромно бюджетно напрежение, което ще се чувства още много години и драстично намаляла общественото доверие не само в банковия сектор, но и в държавата като цяло. Банковата система не изпълнява основната си функция - да финансира развитието на бизнеса и потреблението. Вместо това, редица търговски банки, поради нехайството на държавните институции, са били трансформирани в инструменти за пране на пари. Чуждестранните инвестори са обезкуражени поради многото пречки, както и от все по-честите случаи на незаконно изземане на акциите. Липсата на прозрачност за акционера, фалшифицирането на информация за реалната ситуация на банките, липсата на драстични санкции и примери за наказване на злоупотребите и измамите в банковата система са някои от примерите, които ни доведоха дотук. Това до голяма степен се дължи на регулаторните недостатъци на системата, на саботирането от страната на съдилищата и от общата незаинтересованост на разследващите органи за намеса.

- Ние ще осигурим пълно и надеждно разследване на всяко беззаконие, извършено през годините в сектора и ще накажем тези, които са отговорни за него.
- Ние ще изискваме пълна прозрачност от собствениците в банковата система и чрез правни методи, ще премахнем тези акционери или собственици на капитал, чийто произход бъде съмнение.
- Ние ще привлечем в банковия и застрахователния сектор световно известни институции, за да дадат тласък на конкурентната среда в държавата със съвременни продукти и услуги.
- Ние ще насърчаваме консолидирана и надеждна система за гарантиране на влоговете.

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

- Ние ще се стремим към корекция на законодателната, регулаторната и институционалната рамки по примера на най-добрите международни практики, за да се гарантират, силни регулаторни институции в банковия и финансов сектори.

ЕФЕКТИВНА ДЪРЖАВНА АДМИНИСТРАЦИЯ

Подчиняването на интересите на държавните институции на група хора, е станало възможно, тъй като държавната администрация в Република Молдова е слаба. Политическата намеса в кадровата политика, ниските заплати, липсата на последователна визия за увеличаване на качеството на обществените услуги, са основните причини за тази ситуация. Такъв тип публична администрация е много неефективен, скъп, уязвим по отношение на корупцията и не е в състояние да генерира правилни решения на сложните проблеми, пред които е изправена страната. Насърчаването на меритокрацията на всички нива на управление е един от стожерите на тази програма. Наемането, и мотивирането на хората въз основа на резултатите, е единственият подход за създаване модерна администрация. Ефективността за обществените услуги да се гарантира чрез намаляване на броя на институциите и функциите, от които те зависят. Това ще позволи издирване на необходимите ресурси за по-добра мотивация на държавните служители и тяхното непрекъснато професионално усъвършенстване. Разхищението на обществени средства се превърна в норма, и е основна причина, поради която гражданите не се ползват от качествени обществени услуги. Публичните фондове се третират като пари, които не принадлежат на никого, а решенията за тяхното разпределение, са, в много случаи, резултат от некомпетентност или корупция. Просто увеличение на приходите в бюджета, без оптимизиране на разходите, няма да реши проблема на хроничната липса на пари.

- Ние ще осъществим реформа на централната държавна администрация, която ще позволи издигане и поддържане на специалисти, които никога не са имали проблеми, свързани с корупция.
- На централно ниво, ще намалим бюрокрацията и ще доведем до повишаване на ефективността чрез намаляване на броя на институциите, броя на ръководните позиции и броя на длъжностните лица, когато има резерви за намаляване на щата, главно на тези, които са назначени по политически критерии.

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

- На местно ниво, ние ще извършим административно-териториална реформа съвместно с реална децентрализация на властта. Прилагането на тази реформа ще доведе до спестяване на стотици милиони леи, пари, които ще бъдат използвани, за повишаване качеството на услугите, предоставяни на гражданите, а също така за инвестиции в местната инфраструктура.
- Ние ще насърчаваме прозрачността в работата на държавната администрация на всички нива и *E-управление* в отношенията държава-гражданин и държава-предприемач, като мерки за премахване на сивата икономика и постепенно премахване на схемите за измама с публични средства.
- Ще се реформира системата за обществени поръчки, за да се премахне корупцията. Ще се осигури ефективно използване на финансовите ресурси и по-широка конкуренция за учатие в конкурсите за средства, насочвани чрез системата на обществените поръчки.
- Ние ще направим анализ на публичните разходи във всеки сектор, с цел повишаване на ефективността.
- Ние ще реструктурираме обществените фондове за развитие (Екологичен и транспортен фонд Субсидии в земеделието, Регионално развитие, Енергийна ефективност и т.н.) и ще гарантираме прозрачност и справедливост при разпределението на тези средства.

КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ

В областта на образованието, ние насърчавахме и ще продължим да отстояваме нашата визия за системата: достъпност за всички граждани, значимост за живота, обществото и икономиката, и високо качество. Днес, основни способности като четене, писане и смятане, вече не са достатъчни. Стават все по-важни умения, необходими за живота. Ние сме убедени, че училището трябва да бъде приобщаваща среда, която предлага безопасно пространство за творчество и критично мислене. Едно добро училище трябва да се грижи и за насърчаване на интересите на децата, за да открият и да наситят своята страст за култура, музика, изящни изкуства, кино, спорт или други области. Ние вярваме, че заедно можем да създадем необходимите условия, за да се гарантират добри училища за всички деца. Училища, в които ще се вложат усилия за сътрудничество с родителите и с цялото

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

общество, за да се възпитават ХОРА С ХАРАКТЕР, които няма да могат да бъдат заблудени и манипулирани. Да бъдат отговорни, смели, толерантни, постоянни в мнението си и уверени в своите сили.

Качеството на една образователна система не може да бъде по-високо от качеството на учителите, заети в тази сфера. Ето защо ние вярваме, че инвестициите в човешки ресурси в областта на образованието са приоритет. В нашето общество, училището и учителите имат нисък социален статут. Обучението и учителската професия не са привлекателни за младите хора. Учителите не са мотивирани и подкрепяни в упражняването на своята професия. Изисква се идентифициране и привличане на млади хора в областта на образованието и осигуряване на оптимални условия за поддържане и стимулиране на качествено изпълнение на своите задължения на учители.

- Ние предлагаме образователен процес и система за оценяване, които ще имат максимално значение, както за образователните нужди на учащите се, така и за пазара на труда.
- Ние ще реализираме цялостна програма за привличане, подготовка и задържане на учителите, включително чрез нова система за възнаграждения и стимули, в зависимост от професионалните резултати на преподавателя.
- Ние ще подкрепим и насърчим професионален екип за управление с лидерски умения, способни да управляват ефективно образователните институции.
- Ние ще разработим мрежа от образователни институции в съответствие с демографските и социални тенденции, с модерна инфраструктура, за да се осигурят подходящи условия за работа и живот.
- Ние ще подкрепим инициативи и проекти, насочени към: подобряване на комуникационните навици на децата на румънски език и на учениците от учебните заведения с преподаването на езиците на националните малцинства. Ще способстваме интеркултурното образование в национален, европейски и международен мащаб.
- Ние ще създадем възможности за обучение през целия живот за всички граждани, независимо от тяхната възраст, за да ги насърчим да участват пълноценно в икономическата, социалната и гражданската сфери и ще им помогнем да се възползват от личния си потенциал.

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

- В системата на началното образование, ние подкрепяме политики и стратегии за развитие и осигуряване на условия и благоприятна среда за развитието на детето, уважавайки неговата свобода и уникалност, основните му права. Ние считаме, че е особено важно да се стимулира любопитството на децата да се запознаят с околния свят в цялото му многообразие.
- Ние подкрепяме модернизиранието на професионално-техническото образование, чрез приемането на напредналия европейски опит, развитието на инфраструктурата, обновяването на учебните програми, ефективната базисна подготовка и повишаване на квалификацията на учителите. Предоставяне на пряка връзка с пазара на труда, с работодателите.
- Ние вярваме, че висшите учебни заведения трябва да станат конкурентоспособни както на образователно ниво, така и на ниво на научни изследвания и иновации. Това означава, че ние имаме нужда от обективни механизми за акредитация на висшите училища и оценка на образователните програми. Ние настояваме за независимост на националните институции в гарантиране на качеството, но и в обширно сътрудничество с международните институции от дадената област.
- Насърчавахме и ще насърчаваме реализацията на концепцията за реална университетската автономия. Засилване на правомощията за вземане на решения, както и повишаване на отговорността на висшите учебни заведения, за тяхната административна и финансова дейност, а също така и гарантиране на качеството на образованието. Демократизацията на вътрешните процеси и прозрачността на работата са необходими условия за всички образователни институции, които се стремят към европейските стандарти за качество.

УТВЪРДЕНИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ

Културата е общ набор от ценности, материални, духовни, обществени норми или специфични институции, които създават собствената идентичност. За Република Молдова, културата има особено значение, тъй като тя може да бъде спойващият елемент за сближаване на различни общности, съществуващи по етно-лингвистични критерии в общество с общи ценности и стремежи. В сферата на културата, за нас е важно следното:

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

- Развитие и подкрепа на културни проекти на местно и национално ниво, като се дава предимство на тези, които ще се фокусират върху обичаите, традициите и културното наследство на всички етноси, населяващи Република Молдова.
- Развитие на културната идентичност, така както е определена в европейските документи. Насърчаване на образователните институции, на проектите и програмите, насочени към приобщаването с националното и световно културно-историческо наследство.
- Насърчаване на инициативи за проучване, популяризиране и възпитаване на европейските културни традиции.
- Подпомагане на партньорството за развитие на туризма и културното предприемачество на местно, национално, регионално и международно ниво.
- Насърчаване на развитието на иновативни проекти за обществени и училищни библиотеки, имащи за цел да се укрепи капацитетът им като институции за информация, образование и развитие на човешкия капитал.

ТЕРИТОРИАЛНА РЕИНТЕГРАЦИЯ НА ДЪРЖАВАТА

Ние сме наясно със сложността на конфликта в Приднестровието и за многото пречки за решаването му. Ние трябва да изградим на десния бряг на река Днестър един модел, привлекателен за всички наши граждани в приднестровската зона. Действия и конкретни проекти за сътрудничество между различните професионални съюзи (медицински, образователни, бизнес, земеделие и т.н.) в селата от двете страни на река Днестър могат да допринесат за по-широкото участие на жителите на Приднестровието в социалния живот на Република Молдова. Участието на експерти от двете страни в изготвянето на проекти за развитието и модернизацията на различни области ще генерира по-голяма откритост и взаимно разбиране на хората. Ще бъде приоритетна подкрепата в разработването на образователни програми, насочени към привличане на младите хора от региона в институции, където се преподава на румънски език. Ще настояваме за оценка на ситуацията по защита на гарантираното право на образование в региона от страна на международните организации по човешките права.

КОНКУРЕНТНО ЗЕМЕДЕЛИЕ И ПОСТОЯННО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Селскостопанската продукция и хранителните стоки съставляват повече от половината от общия износ на молдовски продукти. Въпреки това, за да се използва ефективно огромният потенциал в този сектор, е необходимо да се увеличи обема и ефективността на инвестициите, както от бюджетните средства и така и от външните проекти, елиминирайки рязко бюрокрацията и корупцията в сектора - фактори, които обогатяват посредника, но не и земеделския производител. Трябва да се вземат мерки по внедряване на най-добрите международни практики, доказали себе си в модерното земеделие. Хората, заети в селското стопанство имат най-ниски доходи. Техните семейства са сериозно засегнати от бедността. От една страна, традиционното земеделие е неконкурентноспособно и Република Молдова в момента не може да им осигури по-високи доходи, а от друга, молдовските села предлагат малки възможности за алтернативна заетост. В тези села не съществуват работни места в други сектори.

- Ние ще създадем условия за повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство чрез либерализацията на селскостопанския пазар (от горивото към пестицидите и семенния материал).
- Ние ще премахнем корупцията в сектора и ще гарантираме функционалността на Националната агенция за безопасност на храните. Тази институция трябва да играе решаваща роля за гарантиране на конкурентоспособността на земеделските и хранителни продукти, продавани както на вътрешния така и на външния пазар.
- Ние ще подпомогнем модернизацията и индустриализацията на селското стопанство чрез увеличаване на достъпа до земеделски субсидии и чрез привличане на европейски фондове за развитие. Разпределението ще бъде направено въз основа на ясни и общи критерии.
- Ние ще дадем тласък на износа към ЕС на продукти с висока добавена стойност.
- Ние ще насърчаваме механизми за привличане на инвестиции в неземеделски дейности в селата, за да се създадат алтернативни източници на заетост. Ние ще насърчаваме предприемачеството сред жителите на селските райони, както чрез премахване на всички пречки пред бизнеса чрез увеличаване на достъпа до

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

финансиране с, така и чрез активни действия за увеличаване на качеството и количеството на достъпна информация.

МОДЕРНА И СИГУРНА ИНФРАСТРУКТУРА

Инвестициите в инфраструктура са ефективни, само когато водят до потенциално ускорение на икономиката, нови инвестиции и работни места, по-качествени услуги или по-ниски цени на фактури за предприемачи и граждани. Този подход рядко присъства в инвестиционните решения, взети от правителството. Инвестициите се правят на случаен принцип, въз основа на неясни критерии, често в интерес на политически партии, с малко влияние върху икономическото и социалното развитие. Модерната инфраструктура, която ще осигури конкурентна и атрактивна за инвеститорите икономика и по-висок стандарт на живот за гражданите, изисква инвестиции и обществени поръчки, а процесите на изпълнението на договорните задължения са непрозрачни и събуждат подозрение в корупция. Приемането на ясни критерии за подбор на проекти, повишаване на отговорността на вземащите решения, участието на бенефициентите при вземането на решения, строителен надзор за инфраструктурни проекти, и публикуването на всички търгове, са важни елементи, за да се повиши ефикасността и качеството на инфраструктурните проекти, реализирани с помощта на с публични средства.

- Ние ще стимулираме енергийното съединяване с европейските мрежи (както за електроенергия, така и за газ) като абсолютен приоритет. Ние ще гарантираме успешното завършване на този проект, който ще доведе до по-ниски цени и до повишаване сигурността на доставките.
- Ние ще гарантираме прозрачни и справедливи механизми за вземане на решения по проекти от национално значение, поставяйки акцент единствено върху икономическите и социалните въпроси, за да се интегрират икономически регионите и да се увеличи потенциалът за растеж и привличане на инвестиции.
- Местната инфраструктура в XXI век не е лукс, а основно право на всеки гражданин. Чрез реформиране на системата за обществени поръчки, ще се повиши прозрачността и премахването на посредниците. Ще увеличим ефективността в изпозването на външни бюджетни ресурси, така че всяка местност ще има достъп до питейна вода и канализация, качествени пътища и улично осветление.

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Околната среда в Република Молдова е силно замърсена и засяга, както човешкото здраве, така и природните екосистеми. Опазването на околната среда и устойчивото развитие стои за нас, на първо място. Това е изключително важно вложение в бъдещето, в качеството на живот на настоящето. Инвестиция, която ще осигури екологична сигурност на Република Молдова и икономически растеж, основан на принципите на устойчивото развитие. Опазването на околната среда означава набор от политики и действия в средносрочен план, и провеждане на национална програма за екологично образование и устойчиво развитие.

- Ние ще насърчаваме институционалната реформа и организирането на европейска система за управление на околната среда, за да се гарантира устойчивостта на природните екосистеми, подобряването на техните параметри. Чрез това да се осигури правото на гражданите на икономически просперитет и здравословна околна среда.
- Ние ще интегрираме принципите на защитата на околната среда, устойчивото развитие, зелената икономика, чистите технологии и енергийната ефективност, рециклирането на отпадъци и адаптацията към измененията на климата във всички социално-икономически сфери.
- Ние ще започнем почистване на коритата на малките реки. Ще организираме ефективно управление на вододелите. Това ще подобри качеството на повърхностните води на 70-80%.
- Ние ще подкрепим устойчивото управление на земите. Ще стимулираме биологичното земеделие, предоставяйки помощ за екологично възстановяване на деградирани земи и защита на обработваемата земя.
- Ние ще работим за разширяване на националните горски и природни зони, защитени от държавата.
- Ние ще засилим регионалното сътрудничество и ще гарантираме интеграцията на Република Молдова в системата на Европейската екологична сигурност.

КАЧЕСТВЕНО И ДОСТЪПНО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Констатирани са недостатъци в сектора. От една страна, недостатъчно финансиране и неформални плащания, от друга страна, липса на добре подготвени здравни специалисти. Това са основните пречки за достъп до качествени здравни услуги. Според последните социологични проучвания, нивото на корупция в здравеопазването е много висока. Въпреки повишената стойност на вноската към

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

здравната каса, размерът на платените услуги, не е намален. Макар че от бюджета на държавното, обществено осигуряване са направени големи инвестиции за закупуване на оборудване, пациентът продължава да плаща допълнително за тези услуги. Ниските заплати и лошите условия на труд, водят до напускане от здравната система на квалифицирани лекари. Ние призоваваме за универсален достъп към лечение чрез подобряване на системата на здравеопазване и укрепване на основните обществени здравни функции. Медицинските услуги, които получава гражданинът трябва да бъдат с добро качество, достъпни цени, икономически ефективни и устойчиви. Ние ще се борим с феномена на неформалните плащания на здравните услуги и корупцията в здравеопазването чрез модернизирани менаджмента на лечебните заведения в страната.

- Ние ще подобрим организационната и административна структура на здравната система, така че да се осигури комплексно здравеопазване въз основа на нивата на подкрепа, степента на специализация, разширяването и разнообразяването на услугите.
- Ние ще насърчаваме подобряването на финансирането, разпределението на ресурсите и ефективността на платежните системи по доставка, базирани на постигнатите резултати.
- Ние ще повишим заплатите в сектора и ще прилагаме широко механизми за мотивиране на здравните работници въз основа на показателите за качество.
- Ние ще подобрим менаджмента на човешките ресурси чрез разработване на механизми за медицинско планиране на персонала, стратегии за поддържане на необходимата квалификация. Ще реорганизираме системата на пост-университетското образование. Студентите медици ще имат възможността за практическо обучение. Това ще отговаря на насъщните проблеми на здравната система.
- Ние ще осъвременим правилата за предоставяне на здравни услуги от гледна точка на фокусиране върху качество, приемственост, мултидисциплинарност и ефективност. Изисквания, приложими за всички видове здравни грижи, така както е заложено в новата организационна структура на системата на здравеопазване. Имаме нужда от гъвкава система на медицинската застраховка, за да се осигури

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

достъп на пациентите до услуги в частния сектор за сметка на задължителното здравно осигуряване.

- Ние ще осигурим фармацевтична безопасност чрез прилагане на най-добрите международни практики и стандарти на икономическа достъпност на продукта, включително и разширяване на обхвата на субсидираните лекарства от фондовете на задължителното здравно осигуряване

АДЕКВАТНА СОЦИАЛНА ЗАЩИТА

Социалното подпомагане трябва да допринесе за намаляване на бедността. В Република Молдова, социалните плащания са мизерни, неефективни и неадекватни поради лошо управление на средствата, отпуснати за сектора, а също и поради остър недостиг на тези средства. През 2014 г., надбавката за дете с тежка инвалидност е 448 леи на месец, а за едно дете, което е загубило и двамата родители поддръжката е - 204.60 леи. В същото време, жизненият минимум за 2014 г. съставляваше 1627 леи на месец. Сигурно е, че тези плащания не постигат целта си, а именно да се осигури адекватен доход за хората в неравностойно положение, така че те да могат да живеят с помощта на тези пари. От друга страна, социалните услуги, създадени през последните години са скъпи. Правителството е поставило отговорността на местната публична администрация, разбирайки много добре, че тя няма да бъде в състояние да ги поддържа, и съответно с мълчаливото ѝ съгласие ще се премахванат.

Ситуацията в пенсионната система е наистина критична: само 30% от активното население внася плащания в пенсионния фонд. От 2002 г. насам броят на данъкоплатците е намалял с 40% и продължава да намалява. Това показва високото ниво на недоверие в обществената система за социално осигуряване. Около 90% от пенсионерите получават пенсия по-ниска от жизнения минимум. Ниските пенсии са резултат на формула, която неправилно изчислява минималните доходи според инфлацията. Коефициентът на заместване на доходите е средно само 28%, в сравнение с 40% през 1999 г. Коефициентът на зависимост (съотношението на тези, които плащат вноски, а броят на тези, които получават пенсии) е 1.2, и до 2040 г. ще достигне 1 данъкоплатец на 1 пенсионер. Партиите, които управляват предпочитат да избягват да приемат решения по тези сложни въпроси, дори напротив, поддържат, неправомерни привилегии (например, ако при прокурорите и съдиите

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

размера на пенсията, се равнява на 75% от заплата; в други категории данъкоплатци тя е само 18%). Формулата за изчисляване на пенсията се променя, демотивирайки все повече хора да участват в пенсионния фонд.

Ние ще анализираме всички социални плащания от гледна точка на влиянието върху бедността и ще пренасочим ресурси за облекчаване на нейното бреме.

- Ние ще отменим преференциалните пенсии за някои категории (депутати, членове на правителството, кметове, прокурори, съдии).

- Ние ще коригираме формулата за изчисляване на пенсиите според доходите (индексиране), които се вземат под внимание при изчисляване на размера на пенсията (т.нар валоризация).

- Ние ще прилагаме мерки и ще предлагаме стимули за намаляване на сивата икономика.

ПОСЛЕДОВАТЕЛНА ВЪНШНА ПОЛИТИКА

В продължение на повече от две десетилетия, молдовските граждани са жертви на геополитическите спекулации на някои корумпирани и некомпетентни политици, които ту са с Европа, ту с Русия. Това се прави с цел осигуряване на гласове и политически чадър, прикриващ собствената им некомпетентност и продажност. Партийните лидери не са забелязали една общоизвестна закономерност: предпочитанията на хората са далеч от геополитическата опция, която подкрепят управляващите партии. А те вече няколко години променят геополитическия вектор, с една цел - да останат на власт.

Нашата цел е да сложим край на тази злоупотреба с външната политика на страната от групи корпоративни интереси и да я подчиним на нуждите на молдовските граждани. Геополитиката може да бъде трансформирана в инструмент за подобряване на благосъстоянието на гражданите, преди всичко чрез икономическа дипломация, насочена към увеличаване на инвестициите и насърчаване на външната търговия, което ще помогне за създаването на работни места и за подобряване на живота на хората. Основната ни цел е да се изгради европейска Република Молдова не с декларации, но чрез истинска промяна.

- Ние ще гарантираме качеството на изпълнението на Споразумението за асоцииране, за да се изградят институции по примера на тези в Европа, които ще

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

работят в интерес на гражданите чрез прилагането на високи стандарти във всички сфери.

- Ние ще укрепим отношенията с Румъния, на базата на културния афинитет и историческите, и икономическите интереси на двете страни. Разчитаме на подкрепата на Румъния, като държава-членка на ЕС в процеса на европейската интеграция. Ние ще работим над съвместни проекти в различни области, насочени конкретно към: стимулиране на търговията и инвестициите, енергийна сигурност чрез свързване на газопроводи и електрически мрежи в ЕС, хармонизиране на националното законодателство с достиженията на европейското право, решаване на редица проблеми по опазване на околната среда, насърчаване на туризма, насърчаване на използването на възобновяемата енергия, развитие на съвместни проекти в областта на образованието и културата.

- Ние ще укрепим добросъседските отношения с Украйна чрез трансгранично сътрудничество, търговия и инвестиции, ефективни съвместни действия срещу корупцията в региона. Република Молдова е само една брънка във веригата на организираната престъпност в областта. Задълбочаването на съместните операции е важно с цел да се намерят решения на конфликта в Приднестровието.

- Ние ще развиваме стратегическия молдо-американски диалог с цел постигане на стратегическо партньорство със САЩ.

- Ние ще осигурим нормални и неконфронтационни отношения с Руската Федерация въз основа на общи интереси в търговията, инвестициите, свободата на движение и културни връзки.

АКТИВНА ДИАСПОРА, УЧАСТВАЩА В РАЗВИТИЕТО НА РЕПУБЛИКА МОЛДОВА

Участието на диаспората в развитието на Република Молдова трябва да стане приоритет. Молдовските граждани, живеещи в чужбина, трябва да бъдат насърчавани и подкрепяни от конкретни мерки, за да инвестират и да започнат социални проекти в страната, за да се върнат временно или постоянно по родните места и да се използва техният професионален опит, за да се развива Република Молдова.

- Ние ще разработим уникална онлайн платформа за улесняване на участието на специалисти от диаспората в публични или частни проекти в страната.

/pas/ o societate unită pentru o viață decentă

- Ние ще улесним взаимното признаване на квалификациите / опит, получени в чужбина, формално или неформално.
- Ние ще разработим финансови инструменти, които ще подкрепят диаспората и ще поддържа изпълнението на проектите за местно развитие от местни сдружения.
- Ние ще допринесем за развитието на образователните програми за децата в диаспората.
- Ние ще насърчаваме на нивото на двустранните диалози, подписването на договори в областта на социалната защита.
- Ние ще подкрепим изграждането на асоциации на диаспорите и ще улесним административните процедури за извършване на социални проекти в Република Молдова.